

Premi Antoni de Bofarull de narrativa 2006 (XXVIII Premis Literaris Baix Camp)

**De com
la senyoreta M va
fugir d'un quadre
de Waterhouse
i altres contes**

Cossetània Edicions

Col·lecció Narrativa - 58

De com la senyoreta M
va fugir d'un quadre
de Waterhouse
i altres contes

Premi Antoni de Bofarull de narrativa 2006
(XXVIII Premis Literaris Baix Camp)

Òmnium Cultural Reus-Baix Camp

Cossetània
EDICIONS

Aquest llibre recull l'obra guanyadora
del **Premi Antoni de Bofarull de narrativa 2006**
(XXVIII Premis Literaris Baix Camp per a joves,
convocats per Òmnium Cultural Reus-Baix Camp),
de Iago Andreu Sotelo; l'accessit, que es va atorgar
a Edgar Cantero Góngora, i els textos
d'Irene da Rocha Fort, Vicent Almela Artíguéz
i Lluís Cavallé Moreno.

Van integrar el jurat d'aquesta edició:
Marc Càmara Turull, David Fernández Solé,
Àlex Gonzàlez Aznar i Natàlia Zarco Cumplido.

Primera edició: novembre del 2007

Edita: Cossetània Edicions
C/ de la Violeta, 6 • 43800 Valls
Tel.: 977 60 25 91
Fax: 977 61 43 57
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

Disseny i composició: Imatge-9, SL

Impressió: Romanyà-Valls, SA

ISBN: 978-84-9791-314-0

Dipòsit legal: B-48.892-2007

INTRODUCCIÓ

Iago Andreu i Edgar Cantero ens delecten en aquest llibre amb dos contes dels millors escrits per joves catalans en els darrers temps. Ells són, respectivament, el guanyador i el finalista de la vint-i-vuitena edició dels Premis Literaris Baix Camp per a joves fins a 25 anys en la vessant de narrativa. Són, doncs, el guanyador, amb “De com la senyoreta M va fugir d’un quadre de Waterhouse”, i el finalista, amb “Òxid Harrington”, del Premi Antoni de Bofarull de narrativa 2006 d’Òmnium Cultural. A més, hem volgut afegir altres relats participants que, tot i no guanyar, també mereixien ser publicats en el recull. En són autors: Irene da Rocha Fort, Vicent Almela Artíguez i Lluís Cavallé Moreno. De ben segur que teniu ganes de llegir-los, però permeteu-me abans unes paraules...

El 1979 la revista *Serra d’Or* —una capçalera històrica durant la dictadura que encara avui compleix el seu paper cultural i de país— publicava per primer cop un veredict de dels Premis Literaris Baix Camp per a joves. Quan miro la pàgina original i altres de posteriors en el meu arxiu de premsa encara avui em produeix una emoció especial. Pensar que gràcies a tanta gent implicada s’han pogut mantenir els Premis Literaris Baix Camp per a joves

fins a la data d'avui és una cosa que causa una satisfacció molt gran als qui d'una manera o altra hem tingut un paper reservat en aquestes quasi trenta edicions, des dels participants i els jurats fins als socis d'Òmnium Cultural Reus-Baix Camp, que fan possibles tots i cadascun dels projectes que l'entitat tira endavant. Des del primer jurat, reunit a les Borges del Camp l'any 1979 (Joan de la Rúbia, Núria Olesti, Pere Anguera, Andreu Sotorra, Eugeni Perea i Anna M. Gotanegra), fins al darrer, reunit a Reus l'any 2006 (David Fernández, Marc Càmara, Natàlia Zarco i Àlex González), hi ha hagut petits canvis, però sempre s'ha mantingut la voluntat tossuda dels nostres socis de convocar, dotar econòmicament, premiar aquests joves i editar l'any següent al dels premis les obres de tots i cadascun dels guanyadors i bona part dels finalistes, tant del Premi Gabriel Ferrater de poesia d'Òmnium Cultural com del Premi Antoni de Bofarull de narrativa d'Òmnium Cultural, els dos guardons que mai no han faltat en les 28 edicions dels Premis Baix Camp per a Joves.

Si bé els primers anys totes les obres guanyadores s'editaven en un llibre conjunt, els darrers anys Cossetània Edicions publica cada any un llibre amb els poemes i un altre amb les narracions, de manera que hem fet un salt qualitatiu que mantindrem mentre es pugui gràcies a la col·laboració de la gent perseverant que creu en Catalunya, la llengua i la cultura. Gent com vosaltres!

Josep M. Raduà Domènech
President d'Òmnium Cultural Reus-Baix Camp

Reus, setembre de 2007

DE COM LA SENYORETA M VA FUGIR D'UN QUADRE DE WATERHOUSE

Iago Andreu

Guanyador del Premi Antoni de Bofarull
de narrativa 2006

A Gemma Miquel...,
seria massa evident dir per què.

Quan somiem que somiem estem a punt de despertar-nos.

Novalis

Londres, setembre de 1905

L'empedrat de Hannover Square tremolava sota el trot inclement dels cavalls i el pas veloç de les grans rodes metàl·liques dels carruatges, que, provinents de Brook Street, tombaven a la dreta per arribar a l'església de Saint George. Els últims raigs de sol de l'estiu acaraven les columnes blanques del pòrtic del temple, lleugerament ennegrit pel temps i pel fum del progrés, però majestuós encara, prou poderós per fer que el bo i millor de la societat de Londres es reunís sota les seves altes voltes cada diumenge al matí. Desenes de cotxes s'aglomeraven carrer

avall, com si entre tots aquells banquers, industrials, advocats, metges i altres persones benpensants no hi hagués ningú capaç d'adonar-se que George Street és una mena d'embut que s'estreny a mesura que hom s'acosta a l'església.

Al fons del carrer un elegant landó de color grana pugnava entre les berlines i els cabriolés, per avançar en direcció contrària. Després d'estar a punt d'atropellar un parell de dames engalanades, el landó va aconseguir obrir-se pas entre la multitud i arribar a Regent Street. El carruatge va enfilem l'ample bulevard cap al nord i, tot travessant a gran velocitat Marylebone i Fitzrovia, va arribar a la porta sud de Regent's Park. Tan bon punt va creuar l'entrada del parc es van obrir les dues capotes del landó i es va sentir una veu femenina:

—Podríem anar una mica més de pressa, Phips, si us plau?

—Ja anem a més velocitat de la que aconsella la prudència, senyoreta M —va contestar el cotxer—, però si és el que voleu... —i va fuetejar resignadament els cavalls.

—Així està millor, Phips, moltes gràcies —va dir ella—. No trobes que fa un matí preciós per estimbar-se? —i va somriure satisfeta en veure que cada cop els arbres de la vora del camí es movien més i més ràpid.

Al cap d'una estona el carruatge es va aturar davant del número 6 de Primrose Hill Studios i M va saltar a la vorera sense ni tan sols obrir la porteta. Després d'arreglar-se la faldilla, va creuar a grans passes el minúscul jardí i, agafant amb fermesa la baula, va picar fortament a la porta. Mentre esperava que algú anés a obrir va girar-se altra vegada cap al landó:

—Moltes gràcies, Phips, és una delícia passejar amb tu un diumenge al matí. Et fa res venir a recollir-me a les quatre? Voldria ser a Mayfair abans de l'hora del te. Ah!, i no li diguis al pare que m'has dut fins aquí; no li agrada que tracti amb artistes, ja ho saps... i encara menys que posi per a ells.

Amb prou feines havia tingut temps el cotxer d'assen-tir complagudament a les peticions de M quan es va obrir la porta i la noia va desaparèixer casa endins.

L'estudi, situat a la part posterior de l'edifici, estava inundat per la llum del sol, que entrava torrencialment per la vidriera que donava al jardí del darrere. L'estança estava harmoniosament desendreçada: diverses teles sense emmarcar, algunes d'inacabades, formaven un sòcol improvisat a totes les parets de l'habitació. Els brocats i les peces de damàs reposaven lànguidament sobre una *chaise longue* i unes quantes cadires neogòtiques de fusta. Innombrables gerros plens a vessar de dàlies, englantines, gessamins, roses i gardènies emmetzinaven dolçament l'aire mentre una lleugera brisa bressolava de tant en tant les pesades cortines. Quan s'entrava a l'estudi, Londres es convertia en una remor que se sentia de fons, greu i apagada, gairebé imperceptible, talment com si hagués estat ofegada en vellut.

John William Waterhouse, l'artista, era assegut en un extrem de l'estança, mig amagat darrere una tela de grans dimensions, fumant pausadament una llarga cigarreta lleugerament opiada. En veure entrar la noia, va aixecar-se d'una revolada de la butaca i va anar a cercar-la jovialment.

—Per fi has vingut, M! —va exclamar—, des que vas marxar divendres he estat incapaç de fer una sola pinzellada.

—Exagera, senyor Waterhouse —va respondre M—, estic segura que ha pintat molt aquest cap de setmana i, si no ho ha fet, és perquè no ha volgut.

—Oh, no! —va dir ell—, els déus saben que no exagero, en aquests dos dies no m'he mogut de l'estudi i no he pintat res de res.

Waterhouse va agafar un pinzell i el va passar per un dels pòmuls de la noia, talment com si fos davant d'un dels seus quadres i hi volgués fer un petit retoc. M va apartar-se del pintor i es va acostar a la vidriera. El sol era ja al punt del migdia i els seus raigs queien inclements sobre l'herba del jardí. Durant un instant li van passar pel cap imatges dels carrers de Londres plens d'activitat, del parc, del passeig en carruatge... Com algú es podia tancar a l'estudi en un dia així?

—Fa un temps magnífic aquests dies —va dir mirant el jardí—, com és que no s'ha mogut de casa?

—Per què? —va preguntar Waterhouse—. Per veure una nova xemeneia fumejant entre les teulades de White-chapel? Per comprovar que el govern segueix construint aquelles horribles cases barates a Camden Town? O bé per constatar que el Tàmesi cada dia que passa està més brut? No, ja sé el que m'espera més enllà del meu jardí; tenint en compte com és el món, m'estimo més quedar-me al meu estudi. Aquí només hi entren les coses belles... —i, tot tornant darrere la tela, va disposar-se a pintar.

M va desaparèixer darrere un paravent i va tornar al cap d'uns minuts força transformada: havia substituït el

vestit d'estiu per una túnica blava, sense mànigues, que permetia imaginar-ho pràcticament tot, malgrat que no mostrava gairebé res; els guants i les sabates havien desaparegut, així com el barret, i els llargs tirabuixons daurats de la cabellera flotaven ara d'una manera graciosament elàstica, flirtejant amb la gravetat. La noia va avançar fins al bell mig de la sala i es va asseure sobre unes roques d'*attrezzo*. Waterhouse l'observava mentre s'acomodava entre les pedres: s'havia desfet de tots els condicionants de l'època i de la moda i la seva pell semblava més blanca i les seves cames més llargues i els seus ulls més grans, més blaus, més lluminosos. Per al pintor, M s'havia tret de sobre un munt de segles carregats d'errors i havia tornat a una època en què no existien Whitechapel ni Camden Town, en què el Tàmesi era d'argent i les persones eren més pures i més nobles. Una època que, de ben segur, no havia existit mai; però que ell, l'artista, era capaç de recordar amb una precisió admirable.

—Vull un torn —va dir M després d'uns minuts de silenci. Ho va dir alçant lleugerament la barbata i d'una forma tan resolutiva que Waterhouse va apartar la vista del quadre i, arquejant amb sorpresa les celles, va preguntar:

—Un torn? Un torn de ceràmica? Per què el vols un torn?

—Per fer gerros —va respondre ella—, de moment no he sabut trobar-li cap altra utilitat.

—No sabia que estiguessis interessada en la ceràmica, M —va dir el pintor tornant a fixar la vista sobre la tela.

—Jo tampoc; de fet —va seguir ella—, és una decisió que acabo de prendre. He pensat a fer gerros per

trencar-los, per estimbar-los contra el terra i desfer-los en mil bocins!

Els ulls se li van obrir una mica més de l'habitual i els seus llavis van esbossar un somriure gairebé pervers. Waterhouse va apartar la vista del quadre altra vegada, tot esclafint en una sonora riallada.

—Fer gerros per trencar-los! Quina idea tan autàrquica, tan antiindustrial, tan magnífica! —va exclamar—. Revela, a més, una concepció de la vida gairebé artesanal, molt medieval, molt quatrecentista... Sens dubte, M, tu ets la nova musa dels preraphaelites!

I el pintor s'hauria aixecat per abraçar-la si en aquell precís instant no hagués entrat a l'estudi Esther Kenworthy, la seva esposa, per preguntar si els venia de gust una tassa fumejant de te d'oli de bergamota.

—Crec que hauries de veure món, M —va dir el pintor, adoptant un to de veu menys entusiasta i més paternal—, podries anar a Roma, per exemple. Dubto molt que algú pugui arribar a ser un bon artista sense visitar Roma.

—No en facis gaire cas, estimada —va interrompre la senyora Waterhouse mentre servia curiosament el te en unes tasses de porcellana de Worcester—. El meu marit va néixer a Roma i li té una estimació desmesurada, obsessiva, m'atreviria a dir. Estic segura que la seva relació amb aquella ciutat faria les delícies d'aquest metge austríac que escandalitza tothom amb els seus llibres... Freud és el seu nom, oi?

—Parlo seriosament —va dir Waterhouse—. La senyoreta M és la meva model, però un viatge així seria un

revulsiu per als seus sentits, podria convertir-la en tota una creadora.

—Què li fa pensar que no sóc una creadora! —va protestar M asseguda a les falses roques.

—Jo tinc el pinzell a la mà —va contestar el pintor. Però no t'hi amoïnis, M, ets molt jove. Tens tota la vida per endavant, qui sap...

—Exacte! Per començar a pintar tens tota la vida —va afegir la senyora Waterhouse—. En canvi, el te es refreda —i va marxar de l'estudi.

Aquell matí de finals d'estiu, M i Waterhouse van prendre moltes tasses de te de bergamota i van parlar de tot allò diví i humà, com ja havien fet altres matins i farien encara moltes vegades més. El pintor, proper als seixanta anys, es divertia amb les ocurrencies de la noia, de poc més de vint; i ella repassava els quadres amb la mirada, talment com si volgués memoritzar-los, o desendreçava les piles de llibres que hi havia a l'estudi i sempre trobava alguna lectura que atreia la seva atenció.

—Va conèixer Wilde, senyor Waterhouse? —va preguntar un dia M mostrant una edició del Dorian Gray amb les cobertes una mica ennegrides.

—I tant! —va contestar el pintor—. L'Oscar va tenir sempre massa pressa... i el van fulminar. Era un geni, d'això no en tinc cap dubte, probablement el geni literari més gran de la meva època, a banda de Tennyson, és clar. Per damunt de tot, era una bona persona: no es pot ser un geni veritable si...

—Ai! —el va interrompre M amb un xiscle.

Sense voler havia vessat la tassa de te i les primeres planes del capítol VII havien quedat tacades d'un color marronós.

—Em sap molt de greu —va dir la noia excusant-se.

—Oh, no hi fa res —va respondre el pintor—, l'he llegit tantes vegades..., a més, suposo que el senyor Gray estaria encantat de morir ofegat en te de bergamota. El que anava a dir —va continuar Waterhouse mentre pintava a petites pinzellades— és que el millor de Wilde és que mai no va tenir la vana pretensió de reflectir la realitat tal com és: no es va recrear en tavernes greixoses, ni en fàbriques ni tampoc en les horribles cases proletàries de l'East End. Però tampoc no es va fixar en la burgesia, i va fer ben fet; perquè, al capdavant, què ha aportat la burgesia a l'Art? Tan sols petitesa espiritual i passions fulletonesques. Quan semblava que la literatura moderna havia sucumbit al càncer del realisme, apareix Wilde i ens parla de fantasmes condemnats a vagar eternament per castells, de retrats amb vida pròpia, de rossinyols que donen la seva vida per una rosa vermella, de gegants, de sirenes, de princeses terribles que decapiten els seus amants... i, malgrat tot, els seus personatges són mil vegades més humans i més reals que tots els proletaris de Dickens i Zola junts.

—Hi estic totalment d'acord —va assentir M—, adoro l'hiperrealisme amb què Wilde tracta tot allò que és qualsevol cosa menys realista. I quan en les seves comèdies apareix la societat de Londres, tot sembla que estigui sota una influència màgica, encantat, com si fóssim al *Somni d'una nit d'estiu* de Shakespeare...

Waterhouse va quedar-se callat uns instants, pensant que qui realment semblava sortida del *Somni d'una nit d'estiu* era la mateixa M, amb el llarg coll emergint d'entre els plecs de la túnica, amb els tirabuixons gronxant-se a banda i banda dels seus ulls tan blaus i tan enormes i amb aquella manera de ser natural i despreocupada, gairebé infantil.

—Sí, tot en Wilde està recobert per la pàtina de l'encant —va dir finalment el pintor—, la veritat es fa present coberta amb el vel de la mentida i en això consisteix, no tan sols la grandesa de Wilde, sinó la de qualsevol forma artística: a veure les coses no pas tal com són, sinó com haurien de ser. A més, com que de la realitat sabem només allò que percebem, reflectir les coses tal com són és reflectir-les tal com les percebem, i això no ens acosta pas més a les coses en si. Cal que fem un pas metafísic, moral m'atreviria a dir, i és per això que veure la realitat com hauria de ser és molt més real que veure-la tal com és —i aquí va fer un traç més ample, més contundent, com si volgués reafirmar les seves paraules a cop de pinzell.

—Em temo que en això últim ja no puc estar d'acord amb vostè, senyor Waterhouse —va dir M—. *Accepto* que la pretensió realista de reflectir la realitat és una quimera més pròpia de la ciència que no de l'Art. Però no crec que això ens porti a veure les coses tal com haurien de ser. El que jo penso és que l'artista, Wilde o qui sigui, veu en les coses el que les coses són i també el que les coses podrien arribar a ser: veu la realitat i les seves potències. No es tracta, doncs, d'una cosa tan freda, general i abstracta com és dir-li, a la realitat, com hauria de ser,

sinó que el que el veritable artista fa és descobrir com la realitat podria arribar a ser.

—Francament, no hi veig cap diferència —va dir el pintor amb lleugera condescendència i sense apartar la vista del quadre.

—Doncs n'hi ha una de ben evident —va replicar M—. Veure les potències d'una cosa, d'una persona per exemple, és tractar aquella persona individualment, com una finalitat en si mateixa; no esperar-ne res més que els fruits del seu desenvolupament lliure —i els seus ulls ja no miraven el pintor, estaven perduts en un horitzó intangible, fixos en algun punt del pensament—. Però el que vostè proposa —va continuar—, veure les coses tal com haurien de ser, és imposar una norma, un ideal, a la realitat. És donar un tracte genèric a tot, és esperar determinats resultats d'algú segons la categoria en què el posem. El que jo proposo és diferent en cada cas, artesanal podríem dir, molt antiindustrial, molt... preraphaelita.

La paraula *preraphaelita* va sonar a les oïdes del pintor com un ganivet esmolat, però embolcallat amb seda.

—En canvi, el que vostè proposa —va seguir M— és generalista i abstracte; lleugerament romàntic, si es vol, però també prepotent i elitista.

—Bé, doncs no dec anar desencaminat —va dir Waterhouse amb un toc de nerviosisme a la veu, propi d'aquells que no esperen que un principiant els guanyi en el seu terreny—, perquè l'Oscar era en certa manera un romàntic, sí, i també prepotent i elitista.

—Allò que distingeix els gran homes —va sentenciar M deixant de mirar l'infinit i fixant la vista en el

pintor— és que encara som capaços de reconèixer-los un cop n'hem eliminat els defectes.

—Ves per on! —va exclamar Waterhouse tot acariciant-se els bigotis—, ara resulta que la musa ens ha sortit sàvia i ve carregada d'arguments.

La noia es va alçar de les roques i, acostant-se al pintor, va dir:

—Ho veu, senyor Waterhouse, com la seva manera de tractar les persones és terriblement genèrica? Jo sóc la model, la musa... i de mi s'espera que sigui amb gràcia, que conversi amablement, que m'admiri de tot el que vostè sap; que sigui enginyosa, desperta, encantadora..., però sàvia no, perquè vostè no es cansa de repetir que «la bellesa acaba allà on comença l'expressió intel·lectual» i potser ja ha arribat l'hora que algú li digui que aquest és el consol dels lletjos. En el fons vostè no suporta saber que no és l'únic creador en aquest món. És més, detesta haver de reconèixer que necessita els altres per pintar; és per això que no surt mai del seu estudi.

—I si tan terrible és la meva manera de concebre l'Art i la vida —va replicar Waterhouse iracund—, puc preguntar per què t'has prestat a posar per a mi tot aquest temps?

M va dubtar uns instants i va mirar l'home que tenia al davant amb una mirada distant, d'incomprensió. Va prendre l'últim glop de te abans de respondre:

—Adoro els seus quadres, senyor Waterhouse, són molt superiors a vostè. I sap per què? Doncs perquè no són només obra seva.

Després d'aquell dia res no va tornar a ser com abans: M va seguir acudint puntualment cada matí al número 6

de Primrose Hill Studios, però rara vegada parlava ara jovialment i passava bona part del temps absorta, amb la boca entreoberta i les pupil·les inexpressives. Entre ella i el pintor s'havia obert un abisme espiritual impossible de travessar i, quan Waterhouse va acabar el quadre, ja ben entrada la tardor, es van acomiadar fredament. Pel pintor, la noia va ser una model més; «potser una mica més pretensiosa que les altres —pensava— però també més encantadora, sens dubte»; i no li va donar més importància. Per M, Waterhouse s'havia convertit en el paradigma de tot allò detestable: la seva autosuficiència creadora l'acostava perillosament a la vanitat i la seva manera de passar pel món, exceptuant el fruit dels seus pinzells, era la del simple *flaneur*, la de la brisa que ho acaricia tot sense deixar empremtes.

Una nit de principis de desembre, el pintor es va despertar sobresaltat: havia sentit un terrible soroll a l'estudi. Posant-se la bata de dormir, va baixar al pis inferior i, en entrar a la sala, va veure que els grans finestrals del jardí estaven oberts de bat a bat. Un vent glacial i furiós agitava les pesades cortines i havia fet rodar per terra els gerros, les cadires i fins i tot algunes teles. L'únic que seguia al seu lloc era el quadre de M. Des de la seva tela, dreta al mig de l'estudi, la noia semblava contemplar amb satisfacció el terrabastall que s'estenia als seus peus. Aquesta va ser la primera impressió de Waterhouse; però, fixant-s'hi millor, va adonar-se que l'expressió de M era més aviat innocent: com si eludís qualsevol responsabilitat en aquell desordre, malgrat haver-ne estat la causa. «Bestieses!», va dir finalment el pintor en veu alta mentre s'afanyava a tancar els finestrals, que, de ben segur, havien estat oberts

per la força de la tempesta, «no sé per què em sorprenec de veure aquesta tela, al capdavant, l'he pintada jo». I amb les seves paraules va silenciar la inquietud que li recorria tot el cos. Potser era l'ensurt, la nit, la llum lilosa dels llamps... o potser no, potser era cert: alguna cosa havia canviat en el retrat de la senyoreta M.

Barcelona, febrer de 2006

El vestíbul del Museu Nacional estava en plena ebullició, tot i que amb prou feines eren dos quarts d'onze del matí. El dia s'havia despertat serè i lluminós, després que la tramuntana hagués estat escombrant els núvols durant la nit, i això potser havia encoratjat encara més els turistes per pujar ben d'hora a Montjuïc. Diana G., coneguda jutgessa de família i destacada militant feminista, va entrar a l'edifici amb aquell aire lleugerament distret que la caracteritzava. Un cop dins el museu, va passar la bossa per l'escàner i va pujar les escales de marbre fins als taulells d'informació. Va mirar pausadament a banda i banda, buscant algú entre la multitud. Durant tota la vida s'havia amagat darrere una còmoda miopia que li permetia mirar-se les coses d'una forma indirecta, més intuïtiva que racional. Diana G. feia tard; havia quedat aquell matí per anar a veure una exposició amb el seu bon amic Jàcob A., l'escriptor que treballava de periodista. Però Jàcob no era al vestíbul, ni a la cafeteria; i, per tant, també ell feia tard, i Diana va decidir esperar-lo fora.

No va passar gaire temps quan el va veure aparèixer a les escales que pugen des de la Font Màgica. Ell ja feia estona que l'havia vista, guaitant des del mirador, vestida sòbriament de beix, amb la frondosa cabellera castanya,

que queia en bucles a l'estil de Lluís XIV i culminava una figura admirablement esvelta. Mentre Jàcob pujava l'escala, va pensar que la bellesa de Diana estava accentuada per l'adequació amb el paisatge en el qual es movia: un xic recolzada a la balustrada de pedra, emmarcada per les estàtues noucentistes i amb un teló de fons de cúpules i parets rectilínies; tot plegat tenia un aire molt neoclàssic, molt apol·lini. Ell, en canvi, totalment vestit de negre, amb un llarg abric per sota els genolls que de lluny no es distingia pas d'una capa i amb les botes de sivelles argentades, semblava un intrús al paradís. Aquest toc romàntic, en el fons, l'omplia de satisfacció: li agradava sentir-se com una mena d'Hiperió fent la seva pujada matinal a l'Istme de Corint.

—Com és que arribes per aquí baix? —el va interpel·lar Diana quan ell encara no havia acabat de pujar l'escala—. Em pensava que venies de casa teva.

—I pensaves bé —va dir Jàcob—: vinc de casa meva.

Tot i la sorpresa de Diana, ell no va afegir res més, perquè fruïa secretament dels moments de desconcert de les persones.

—No entenc res —va dir ella finalment—, si véns de la Font de la Guatlla, per què has baixat fins a la plaça d'Espanya?

—Perquè és un camí molt més bonic —va respondre Jàcob—. Cada cop que pujo a Montjuïc per aquí és com entrar a l'escenari d'un teatre gegant.

Malgrat el llarg abric, els ulls penetrants i foscos, l'estudiada barba de dos dies, els cabells arrissats i negres com l'ala d'un corb..., malgrat tot allò que li conferia una aparença viril i severa, Jàcob no va poder evitar que

el somriure el traís i afforés en ell un posat enjogassat i infantil.

—Què veníem a veure? —va preguntar Diana a Jàcob en entrar altra vegada al museu.

—Waterhouse —va respondre l'escriptor.

—Ah, sí! —va exclamar ella—. És l'autor d'aquell quadre que tens en una postal a la teva taula, oi? Aquella noia moribunda de la barca.

—La Dama de Shalott —va dir ell—, crec que avui la veurem; l'han dut des de la Tate Gallery; dues entrades per a l'exposició de Waterhouse, si us plau; però ara ja no tinc aquella postal a la taula, l'he col·locada entre els llibres. És clar, com que fa tant que no vénis per casa...

—He tingut molta feina últimament —es va excusar Diana—. Deixa estar! Ja pago jo! Doncs després et convido a dinar... A més, em temo que estic en baixa forma: fixat que en els darrers dos mesos he concedit més custòdies als pares que a les mares.

—Bé —va dir Jàcob—, potser s'ho mereixien.

—Potser sí —va respondre ella—, però prefereixo pensar que estic en baixa forma, atempta menys contra els meus principis.

I plegats van baixar les escales del semisoterrani on s'acostumen a fer les exposicions temporals.

Sense presses van començar a passejar per davant de les grans teles de Waterhouse, penjades en unes falses parets d'un blanc trencat col·locades entre les pesades columnes del soterrani. Van veure *Psique entrant al jardí de Cupido*, *Circe oferint el calze a Ulisses*, *Cecília adormida entre un parell d'àngels violinistes*, *Ofèlia collint flors poc abans de precipitar-se al llac*, *Miranda contemplant la tempesta*

i també el bon cavaller que sucumbeix als encants de la *belle dame sans merci*.

—Mira! —va exclamar Diana quan s'acostaven al final de l'exposició—, la dona de la barca... tu no vas escriure un conte sobre ella l'any passat?

—Sí —va contestar Jàcob—, i aquí tenim tres quadres de la Dama de Shalott: desemperesint-se davant el teler, anant a cercar Lancelot a la finestra i deixant-se morir a la xalupa.

—El més curiós de tot —va dir Diana— és que estan pintats a l'inrevés. Vull dir que estan cronològicament invertits: la primera escena de la història està pintada el 1916, la segona el 1894 i la tercera el 1888; potser és perquè és una història atemporal.

—Segurament —va contestar l'escriptor—, però millor diguem que en les grans històries el temps no té importància.

Diana es va quedar una estona absorta, contemplant com el vent jugava amb l'abundant cabellera de la Dama de Shalott. Al cap d'una estona es va girar per preguntar alguna cosa a Jàcob, però l'escriptor havia desaparegut. El va trobar a la sala següent, davant l'últim quadre de l'exposició. Estava tan concentrat, mirant la tela amb uns ulls que semblaven escoltar a més de veure-hi, que no va gosar dir-li res i es va limitar a llegir el títol del quadre: «*Lorelei* (1905), col·lecció privada, no ha estat mai exposat. Basat en una llegenda germànica, segons la qual la Dama Lorelei, que vivia dalt un penya-segat a la riba del Rin, distreia els navegants que perdien el control de les embarcacions i s'estavellaven contra les roques.»

—Doncs per ser una bruixa —va comentar Diana finalment—, la van pintar molt guapa, no trobes?

—És que no és dolenta —va contestar Jàcob—, els poetes diuen que cantava d'una forma estranya i exòtica, però només Màrius Torres va atrevir-se a insinuar que aquells que perdien el control de les barques anaven borratxos o eren força estúpids.

—Eh! Creia que la feminista era jo! —es va queixar Diana, tot esbossant un somriure.

—Tu ho has dit fa una estona —va dir ell divertit—: estàs en baixa forma.

Van quedar altre cop en silenci. Jàcob sentia envers el quadre una atracció tan forta com inexplicable. Li encantava el posat de Lorelei, impassible i amb els grans ulls blaus lleugerament perduts, sense prestar la més mínima atenció a les barques que s'esquinçaven entre les roques; fins i tot es podria dir que sentia certa satisfacció pel ter-rabastall que s'estenia als seus peus. A diferència de la majoria de les dones de Waterhouse, aquesta no tenia els cabells llisos, sinó que els seus davallaven en flonjos tira-buixons. Els cabells tenien certa similitud amb els d'un altre quadre de l'exposició, el *Dolce far niente*, però era evident que no es tractava de la mateixa model, no només perquè ambdues obres estaven datades amb 25 anys de diferència, sinó també perquè les cames de Lorelei eren molt més llargues, així com el seu tors.

—Té el cos massa llarg, potser —va dir Diana insegura.

—Bé, ja saps el que deia Sir Francis Bacon —va respondre Jàcob—: no hi ha cap bellesa exquisida sense una certa estranyesa en la proporció.

—De vegades tinc la impressió que no fas més que repetir el que altres ja han dit —va replicar ella.

—I tant! —va exclamar l'escriptor—. Sóc el missatger dels déus!

Diana va respondre amb un somriure de complicitat i Jàcob va continuar, acostant-se una mica més al quadre:

—És impossible no voler saber més coses d'aquesta noia, devia ser algú destinat a fer coses molt grans, sembla que d'un moment a l'altre hagi de posar-se a parlar... La boca entreoberta és en certa manera infantil, amb aquestes dents inferiors graciosament desendreçades. I el nas, afortunadament, no és gens alemany, sinó grec...

—Eh! vostè! —el va interrompre una veu de dona desagradablement gutural—. No s'acosti tant als quadres! Les obres no es poden tocar!

Era una guarda de seguretat embotida dins un uniforme tan estret que no hi quedava lloc per a un cervell.

—Que potser voldria que la toqués a vostè? Envejosa! —va etzibar-li Jàcob, i la resposta va tenir tanta fortuna que tothom a la sala va esclafir en una sonora riallada i la guarda va convidar-lo a abandonar l'exposició.

Després de dinar amb Diana, Jàcob va anar a la redacció del diari; a passar la tarda, perquè aquell dia, com que ningú no havia posat cap bomba enlloc ni havien destituït cap conseller, no hi havia gaire feina. Al vespre va anar a sopar amb uns amics i després a prendre un daiquiri de maduixa en un bar d'aquells tan famosos que només s'hi pot anar entre setmana. Passades les dues de la matinalda, mentre conduïa de tornada cap a casa, va pensar que s'havia avorrit força aquella nit. Tenia la impressió que la gent esperava d'ell alguna frase enginyosa i extravagant,

i això, que sempre l'havia omplert de satisfacció, ara, per primer cop, l'incomodava.

Va arribar a casa seva, al carrer de la Font Florida, a Montjuïc, i, en creuar el petit jardí, va adonar-se que hi havia llum a la finestra de la sala. Es va lamentar, més per ecologista que no pas per estalviador, d'haver-se deixat el llum encès durant tot el dia i, tan bon punt va entrar a casa, va anar fins a la sala i va apagar-lo. Tot just es disposava a pujar l'escala, quan va tenir la impressió que havia vist algú estirat al sofà. Tenint en compte l'hora que era, en un altre temps no hauria donat cap importància al fet, pensant simplement que es tractava d'una imaginació; però com que recentment havia cultivat certa afició per les arts ocultes i l'espiritisme, no va poder resistir la temptació de tornar a entrar a la sala i encendre el llum.

Per a la seva decepció, però, no era un esperit qui estava estirat al sofà. Allà hi havia una noia de carn i ossos, vestida amb una túnica blava, esvelta, amb la pell molt blanca i els cabells molt arrissats. Jàcob ja la coneixia. Les cames llargues, els tirabuixons ingràvids, les dents infantils; l'havia vista aquell mateix matí: era Lorelei. De primer, l'escriptor va pensar que Lorelei es faria mal al coll, perquè s'havia quedat adormida en una posició força incòmoda. Així és que va acostar-se al sofà i es va disposar a agafar-la en braços per dur-la al llit. Al primer intent ella es va despertar.

—Per fi has arribat, Jàcob —va dir, estirant els braços i badallant—, des de les nou del vespre que t'espero.

—Em sap greu —va dir ell—, no sabia que series aquí. Si ho hagués sabut, no t'hauria fet esperar ni un segon.

—No hi fa res —va dir ella somrient, embellida encara pels somnis—, perquè, saps què?: m'he entretingut molt llegint alguns dels teus contes.

—I què t'han semblat? —va preguntar Jàcob amb impaciència.

—M'han agradat molt —va contestar ella—, sobretot *Jacques el Perfeccionista...*, és genial! M'encanta com descrius la seva obsessió, com l'ambient es torna opressiu i irrespirable, com l'assassinat està tractat amb una frivolitat digna del millor dels psicòpates.

—M'alegro tant que t'agradin! —va exclamar ell—, i els ulls li van espurnejar per l'emoció.

—M'he divertit tant llegint-lo... —va continuar la noia i, agafant el conte de sobre la taula va disposar-se a llegir—. Mira aquest fragment: «Aquells pèls el turmentaven; li feia l'efecte que tenien una olor pròpia, tan repulsiva com el seu aspecte, i que produïen un soroll esquerdat i estrident en fregar l'aire.»

—Oh! És fantàstic! —va exclamar l'escriptor.

—Però, que no l'has escrit tu? —va dir Lorelei parpellejant còpidament i obrint més i més els grans ulls blaus.

—No del tot... —va dir Jàcob d'una manera lleugerament misteriosa, però aquest cop no va aconseguir desconcertar ningú, perquè ella l'havia entès perfectament.

Aleshores Jàcob va adonar-se que no li havia preguntat allò que tota persona ben educada preguntaria a algú que acaba de sortir d'un quadre.

—Escolta, Lorelei —va dir—, com és que t'has escapat d'un quadre de Waterhouse?

—Lorelei? —va preguntar la noia amb sorpresa—. No, jo no em dic Lorelei; em dic M i he fugit d'aquella tela perquè tu m'ho has demanat.

—Jo? —va exclamar Jàcob.

—Sí, tu —va respondre M—, has dit que volies saber més coses sobre mi. De fet, he estat a punt de sortir quan m'has vingut a veure aquest matí, però no volia provocar més enrenou, ja n'hi havia prou amb l'espectacle que has organitzat amb la guarda de seguretat; a mi no m'agrada ser el centre de totes les mirades. Així és que he esperat que tanquessin el museu i, quan tot era a les fosques, he saltat fora del quadre i he vingut fins aquí. Ja sabia que no et trobaria a casa, però no m'esperava que triguessis tant... Poc abans de les dotze m'ha agafat gana i he trobat a la cuina aquesta capsa daurada —i li va ensenyar una capsa de pastisseria buida que estava als peus del sofà—, l'he oberta i estava plena de taronges confitades banyades de xocolata negra. Me les he menjades totes..., estàs enfadat?

—Oh, no, M! —va exclamar Jàcob—, no estic enfadat per res del món; però humilment he de dir que no m'esperava que les pintures tinguéssiu gana i poguéssiu menjar.

—És que jo no sóc una pintura normal i corrent —va explicar-se M—; de fet, jo no sóc una pintura: jo sóc una noia que un bon dia va decidir viure dins un quadre.

—Ah, sí? —va dir l'escriptor encuriós—, i com és això? T'agrada molt Waterhouse?

La cara de M va canviar lleugerament abans que respongués:

ÍNDIX

De com la senyoreta M va fugir d'un quadre de Waterhouse	5
<i>Iago Andreu</i>	
Òxid Harrington	33
<i>Edgar Cantero</i>	
Cinc mirades	47
<i>Irene da Rocha</i>	
Llimbs	71
<i>Vicent Almela</i>	
Últims records	87
<i>Lluís Cavallé</i>	